

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:

Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Jof'a si Duminec'a.

Prețulu abonamentulu:

pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu seu
28 franci.

Se prenumera:

la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:

un'a serie garmondn 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Anulu XLII

Nr. 42.

Dumineca, 27 Maiu 8 Iuniu

1879.

Brasiovu, 26 Maiu / 7 Iuniu.

Dupa ce legea privitoare la instructiunea obligatorie a limbii maghiare in scolile nostre populare a intratu in vigore, se nasce intrebarea ca ore schimbata-s'a situatiunea poporului romanu din Transilvania si Ungaria prin acest'a? Intrebarea credemu, nu este superflua, ci este foarte de lipsa, pentru ca numai esaminandu intot-deauna starea presenta a lucrurilor potemu se ne formamu o idea clara despre atitudinea ce trebuie se o luamu pentru viitoriu.

Cetitorii nostri au avutu ocaziune de a cunoște inea mai de multu parerea nostra in privinta a acest'a. Legea maghiara de limba, care a fostu sanctionata dilele trecute forméza unu inelu mai multu in lantiulu celu lungu, cu care au fostu legata nationalitatea nostra de mâni si peciore, ca se nu mai póta face nici unu pasu inainte. Acest'a e totu ce se póte responde la intrebarea de susu. Situatiunea poporului nostru s'a schimbatu in adeveru, prin numit'a lege, intratatu, încatu a devenitu cu cateva procente mai grava.

Acuma va intrebá unulu seu altulu, ca deca nou'a lege, prin care ni se impune studiulu limbii maghiare nu este decâtu unu adausu la legile de pena acuma aduse in contra nostra si fara de consentimentulu nostru, de ce amu facutu atat'a opozitiune tocmai acestei legi?

Ar' fi usioru a se responde si la acest'a. Prima si cea mai mare lovine ne-a fostu dat'o legea de uniune, dupa aceea au urmatu celelalte, un'a dupa alt'a, prin cari s'a restrinsu totu mai multu cerculu drepturilor nostre nationale. A urmatu dupa aceea o pauza in legislatiunea contraria elementulu nostru, care ne-a cadiutu si noue bine, încatu adeca ne-amu mai potutu reculege puçinu dupa lovirile indurate. Unii ómeni sperau chiaru ca póte cu timpul macaru unele din ranele ce ni s'au causat se voru poté vindecá si ca situatiunea poporului romanu cu incetulu se va poté earasi schimbá spre mai bine. Sperantiele lor se basau pe acele dispositiuni ale legilor unguresci, cari, deca ar' fi fostu aplicate cu rigóre, poteau inca se ofere desvoltarei nostre nationale puçinu adápostu. Deodata inse contrarii nostri intiusera man'a spre a ne dá o noua si grava lovine. Nu era dér' naturalu ca se strigamu, ca se voimu a ne aperá in contra noului atentatu?

Cestiunea inse mai are inca o alta lature. Autonomi'a bisericésca si scolara érá totu ce ne-a mai remasu din naufragiulu drepturilor nostre. Prin nou'a lege se ataca si paraliséza inse in modu insemnatu acest'a autonomia. Erá prin urmare o datorra suprema a Arhieriloru romani de a sarí in aperarea ei. Capii bisericeloru nostre nu mai poteau tacé intr'unu momentu, candu se puse secura la creang'a de sub peciorele lor. Poporulu le-a datu totu spriginulu moralu in acest'a lupta si deca cu tóte aceste nu au reesitu, caus'a este independenta de atitudinea lor.

Cestiunea mai are inca si a trei'a lature. Arhierii nostri luandu in aperare autonomi'a bisericésca si scolara s'au pusu pe terenulu legiloru esistente, cari garantéza acest'a autonomia, combatendu numai tendintiele reactionare ale noului proiectu de lege. De aci vine, ca atátu representatiunile asternute la tron, câtu si vorbirile Prea Sanieloru lor se marginescu la cerculu restrinsu alu intereseloru bisericesci-scolare si nu se punu pe terenulu postulatelu politice-nationale ale poporului romanu. Aceste postulate nu se potu oprí, cumu amu mai disu, la legea asupritore de limba, ci ele mergu multu mai departe reclamandu egal'a indreptatire politica si nationala a poporului romanu.

Aci earasi trebuie se deosebim intre positiunea de dreptu a Romaniloru din Transilvania si a celoru din Ungaria, care positiune nu póte avé infuinta asupra scopulu ce voimu cu totii se 'lu

ajungemu, dér' este foarte insemnata pentru atitudinea ce trebuie se-o luamu si pentru viitoriu.

Astfelu actiunea cea mai recenta a Arhieriloru nostri ni se presinta, nu ca o actiune izolata de poporu, caici acest'a a datu in totu modulu posibilu consentimentulu seu la opozitiunea ce au facut'o aducerei legi din cestiune, ci ca o actiune restrinsa, care a avutu de scopu numai delaturarea unui nouu periculu, ce amenintá in gradulu supremu autonomi'a bisericeloru nostre. Natiunea romana inse nu se póte multiamí numai cu atát'a, ci ea trebuie se 'si concentre din uou tóte fortiele si se lupte cu indoita vigore pentru egal'a s'a indreptatire pe tóte terenule vietiei publice de statu.

Astfelu ni se presenta situatiunea dupa intrarea in vigore a legi, prin care ni se impune studiulu limbii maghiare.

Cronic'a evenimenteloru politice.

Peste câteva dile, se dice, va fi inchisa sesiunea actuala a camerei maghiare printr'unu rescriptu regescu si nou'a sesiune se va incepe abia in 2 Octobre a. c. In intervalulu acest'a comitele Andrassy isi va esecutá programulu seu cu privire la districtulu Novibazar si apoi earasi va veni cu fapte complinite inaintea Corpuriloru legiuitóre din Cis- si Transilvania. Foile din Vien'a ne spunu ca tóte sunt pregatite pentru ca trupele austro-ungare se ocupe deocamdata trei localitati din Novibazar. Se scie ca guvernulu turcescu a datu ordine stricte poporatiunei din acestu districtu, ca nu cumva se cuteze cineva se se opuna intrarei trupeloru austriace, care se face cu invoirea Sultanelu. Remane acuma ca se asteptamu deca faptele voru corespunde sperantieloru. Incredere prea mare in mesurile ce le-a luat Turci'a inse nu potemu avé, caici presupunendu chiaru ca ele au fostu sincere, avemu de alta parte dovedi ca Arnautii sunt cam incapatinati si ca atunci candu nu le vine la socotéla refusa ascultarea chiaru si Sultanelu. In ori-ce casu anevoie se va poté esecutá ocuparea Novibazarulu numai cu 4—5000 ómeni.

Foile maghiare asupra carora a facutu o rea impresiune scirea, ca si episcopatulu serbescu ar' fi asternutu Maiestatii Sale o representatiune in contra legi pentru instructiunea obligatorie a limbii maghiare in scólele populare, se grabescu a aduce acuma cu mare satisfactiune desmintirea acestei sciri. Dupa unii representatiunea o facuse Dr. Polit si o presentase patriarehulu si episcopiloru dér' acest'i'a nu au subscris'o si astfelu a remasu lucrulu balta, dupa altii Episcopii si comisiunea congressulu serbescu nici n'au intentionatu unu asemenea pasu, deórece ei ar' fi decisu inca mai inainte introducerea limbii maghiare ca studiu obligatu in scolile lor populare. Nu scinu acuma cui se-i credemu mai multu, in ori-ce casu inse suntemu convinsi, ca Serbii nu sunt mai puçinu nemultiamiti cu acest'a lege, ca Romanii, Sasii s. a. ceea ce au si documentatu prin graiulu deputatiloru lor.

Publicamu mai la vate memorabilulu discursu, prin care a deschisu Domnitoriulu Carolu I camerele romane de revisuire a Constitutiunei. Despre decursulu siedintei de deschidere cetimu in „Renasceru“, organu nou liberalu ce apare in Bucuresci, urmatóriele:

Solemnitatea deschiderei Camereloru de revisuire s'a facutu ieri cu ceremonialulu obicinuitu la asemenea ocaziuni. Intrarea Domnitorulu in sal'a Adunarii fá salutata cu nesfirsite strigari de ura, esite din pepturile a aprópe 200 representanti ai tuturoru stariloru poporului romanu. Suveranulu tierii citi mesagiulu cu tonulu gravu si solemnulu ce comporta impregiurarea. Toti membrii Parlamentulu ascultau cu o profunda tacere. Diferitele pasagie ale discursulu Tronulu au fostu puçinu a-

plaudate. Nu érá locu de aplause, ci de cugetare matura si adanca. Tribun'a diplomatica avea in senulu seu pe toti represintantii straini. De asta data érá si ministrulu plenipotentiaru alu Turciei, impreuna cu totu personalulu legatiunei. Erá asemenea si episcopulu catolicu in mare tienuta, si pe care nu l'am observatu alta-data la asemeni solemnitati. Candu citirea discursulu domnescu fuse sfirsita, noui si nesfirsite strigari de ura isbucnira din partea reprezentantiloru natiunii, ear' Domnitorulu, multiamindu cu afabilitatea-i obicinuita, parasi sal'a Adunarii deputatiloru. Mai toti membrii Camerei erau presinti. A fostu proclamatu presiedinte provisoriu d. Magheru, inse domni'a sa a declinatu aceasta onoare, din caus'a infirmitatii. Atunci a ocupatu fotoliulu presiedintei d. D. Cariagdi. S'au trasu la sorti sectiunile, in numeru de optu. — La Senatu presiedinte de vârsta a fostu proclamatu d. G. Enescu.

Dela Filipopolu se anuntia, ca comisiunea européna a decisu a predá administratiunea financeloru Rumeliei orientale guvernatorulu generalu, Aleco-pasi'a. Acest'a a constituitu unu directoriu de guvernare, unu feliu de ministeriu. Afara de directorulu financeloru Schmidt si de generalulu Vitalis sunt toti directorii departamenteloru si toti functiunarii mai inalti de nationalitate bulgari. — Neintielegerea in privinta arborarei stindartulu turcescu nu s'a aplanatu inca. O deputatiune bulgara a mersu la membrii comisiunei europene, cari se afla in Filipopolu si le-au multiamitu in numele poporatiunei pentru intervenirea mediocitóre in cestiunea drapelulu, prin care s'a asigurat sustienerea limistei si a ordinei publice. Consiliulu ministerialu turcescu din Constantinopolu consultandu-se asupra acestei cestiuni a decisu a avisá pe Aleco-pasi'a, ca se arboreze stindartulu imperialu otomanu pe tóte edificiele publice si casarmele provinciei. Duoi dintre ministri au cerutu rechemarea neamenata a guvernatorulu generalu, au remasu inse in minoritate.

Scirile ce vinu din Russia sunt din ce in ce mai posomorite. Diuarele guvernulu vorbescu de-o apropiata suprimare a conjuratiunei nihilistice, dér' dincontra acest'a conjuratiune pare ca crece si se latiesce totu mai multu sub lovirile politiailoru. Comitulu revolutiunariu secretu earasi a datu o proclamatiune, in care dice, ca guvernulu in Russia nu este instituitu pentru binele poporulu, ci numai in favorulu functiunariiloru si alu elicei aristocratice din Petersburg, ceea ce o dovedesce si suprimarea mariloru processe de defraudatiune din resbelulu ultimulu; in fine apeléza la poporu, ca se 'si apere vieati'a si proprietatea in contra tiraniloru. Este de admiratu curagiulu femeiloru nihiliste. In doue nopti de a rândulu s'au arestatu in Moscva doue femei tinere, cari se pare ca sunt din clas'a avuta a societatii, in momentulu candu incercau se afisieze proclamatiuni revolutiunare pe zidurile unei biserici si pe stelpii de felinare.

Din Petersburg se mai scie cu data 27 Maiu: „Conspiratiunile, miscarea nihilista si processele politice, cari urméza din acestea atragu, dupa ele numeróse deportatiuni in Siberia. Dupa cumu se scie, in Siberia sunt deportati, cari au fostu trimisi acolo in virtutea unoru hotariri in regula ale tribunaleloru, ér altii sunt internati pe cale administrativa. Acest'a din urma categoria, care e cea mai numerósa, este invederatu aceea, care dá locu celoru mai mari abusuri. Dupa cifrele oficiale, in 1875 erau in Siberia 197.000 deportati, din cari 75.000 in Siberia orientala si 122.000 in cea occidentala. Dupa unu raportu mai nou, s'ar' fi aflandu acuma in Siberia 300.000 esilati. Tribunalele trimitu, pe fiacare anu 8.000 individi si administratiunea 18.000. O suma infricosiata.

Cuventarea

II. Sale Episcopului Dr. *Viatoru Mihalyi* de *Apsi'a*
(tienuta in cas'a Magnatiloru la 13 Maiu 1879.)

(Urmare.)

Spre scopulu acestei asemenari semi fia concesi inainte de tôte a observá, cá nu tôte dispositiunile acestui proiectu de lege se potu aduce in consonantia cu eerintiele ecutatii, candu s. e. in § 3 invetiatoriloru cari au finitu preparandi'a séu au capetatu unu postu dela 1872 le impune problem'a aceea grea, cá se propuna scolariloru loru in scólele elementare o limba necunoscuta, fara cá inaltele corpuri legiuitoare se se ingrijésca mai inainte, séu cá dupa situatiunea financiara a tieriei si cea materiala a poporului se se fi ingrijitu cá acei invetiatori celu puçinu cátu de cátu se fia dotati mai bine.

Puçinu ecutabila este mai departe dispositiunea cuprinsa in § 4 a acestui proiectu de lege, candu introduce in scólele elementare ale unei parti a tieriei c'uuu grea obiectu de invetiamentu mai multu, de cáte au fostu pëna acuma obligátore in acele scóle si de cáte voru fi si in viitoriu obligátorie pentru scólele poporale ale celeilalte partia tieriei si astfelu, pre candu o parte a cetatieniloru si in viitoriu se va impartasi numai in limb'a s'a materna de beneficiulu instructiunei poporale in tóta estinderea s'a, pre atunci partea cealalta a cetatieniloru tieriei se va poté impartasi de acést'a numai intr'atata, încátu acést'a lege dupa normele si planulu ce se va dá spre executarea ei, va concede a se estinde instructiunea limbei materue, castigarea cartiloru de invetiamentu va bagá inse pe scolaru in cheltuieli indoite.

Din aceste cause dupa devotat'a mea parere, proiectulu de lege actualu se vede a fi aptu spre aceea, cá se sparie pe scolarii romani cei buni se nu mai cuteze a imbraciásá carier'a de invetiatori poporali, dér' sparia totodata pe parinti, facendu-i se nu tramita la scóla pe copii loru de frica, cá mersulu instructiunei acestoru baieti gingasi, cari si dealtminterlea atátu de greu se potu indulci de scóla, ingreunati fiindu in modu insemnátu, va amorti, si succésulu studiulu in limb'a materna se va poté incungiurá, cá in urm'a executarei legeri de façia se nu se micisoreze in unele tienuturi in scurta timpu numerulu copiiloru cari cercetéza scól'a, procentulu loru castigatu si asia cu mare greutate.

Nu se poté trece cu vederea mai departe, mariti Magnati, natur'a obiectului de invetiamentu, cu care voru fi incarcate in urm'a acestui proiectu de lege scólele poporale, care nu se marginesce in cerculu unei cunoscintie anumite speciale, dér' e o limba viua, limb'a legala oficiala a statulu, care dupa a mea parere modesta numai asia se poté cu succésu invetiá, déca aceea se estinde si cuprinde aprópe tóte obiectele de invetiamentu, ce sunt prescise pentru ajungerea scopuriloru scóleloru elementare poporale. Spre documentarea celor ce sustienu, fia 'mi ertatu a aruncá o privire in planulu de invetiamentu metodicu prescisu prin ordinaatiunea ministeriulu de culte si instructiune publica dela 26 August 1877 nr. 21676 pe sém'a scóleloru elementare poporale. Pe pagin'a a dou'a a acestui planu se dice, cá limb'a forméza centrulu in instructiunea elementara, — mai departe: „scopulu invetiarei limbei este acél'a, cá copilulu se póta vorbí séu se 'si póta esprime cugetarile curatu, claru, si cu întonare naturala. Acestu scopu nu se poté ajunge numai cu invetiarea gramaticéi strictu luate, ci trebuie se se folosésca spre acést'a tóte obiectele de invetiamentu. Intre celelalte obiecte de invetiamentu mai bine se potu folosi, cá mediuloce ale acestei metode esercitiele verbali si intelesuali, scrisulu si cetítulu.“ Mai departe la pagin'a 34 se dice cu privire la planulu generalu alu óreleru: „Intre obiectele de invetiamentu celu mai multu timpu trebuie se se petréca cu scrisulu si cu cetítulu cu limb'a materna si cu aritmetic'a. Celelalte obiecte de invetiamentu se potu invetiá prin cetirea in cartea de lectura, cu ajutoriulu lecturerei.

Porinudu din aceste dispositiuni corespunditóre, déca spre invetiarea limbei celeilalte, nematerne, se va destiná unu timpu scurtu succésulu va fi nula si acést'a nu poté se fia scopulu proiectulu de lege actualu, déca inse se va întrebuintiá spre invetiare limbei nematerne mai multu séu totu atátu timpu cá pentru invetiarea limbei materne, atunci nu numai limb'a insasi, ei cu ajutoriulu cartei de cetire, mai antaiu poté in mesura mai restrinsa, se voru propune mai tóte obiectele de invetiamente prescise si in limb'a cealalta nematerna. Dupa ce inse in urm'a relatiuniloru urbariale, romanii nostri forméza mai cu séma comune mai mici, si astfelu scólele romane abia 3000 la numeru sunt mai cu séma scóle poporale nedivisate providute numai cu cáte unu invetiatoriu, urméza de sine, cá in urm'a intrarei in vigóre a acestui proiectu de lege, pe langa limb'a materna si limb'a cealalta nematerna va ajunge a fi alu doilea centru alu instructiunei elementare, ceea ce va aduce neincungiurabilu dupa sine, cá mesur'a in care se va bucurá de privilegiu si de favoru una din aceste limbi spre a-si aduce la valóre influinti'a si latirea ei, in totu aceea-si mesura isi va perde terenulu cealalta limba; cu deosebire déca luamu in consideratiune teori'a aceea mai de aprópe accentuata, dupa a mea parere falsa, cá acél'a, care scie se-si

asigureze pe ori-ce cale conditiunile influintiei, acél'a totodaia si-a asigurat si indreptarea influintiei sale proprie. Repetu, cá in mesur'a, in care se va impartasi de privilegiu si de favoru un'a din limbi, spre a aduce la valóre estinderea influintiei sale, tocmai in aceea mesura va perde din influinti'a s'a cealalta limba, pëna candu, stremtorata cumu se cade, va fi silita asi parasí positiunea ocupata pëna atunci, si a capitulá inaintea concurrentulu ei, precumu o dovedescu acést'a limpede numeróse esemple din strainetate si din unele tienuturi locuite mai inainte de Romani.

De aceea dupa modest'a mea petrunderu nu me indiescu de loc, cá in urm'a intrarei in vigóre a acestui proiectu de lege, toti cáti in fapta voru visitá scólele poporale elementare, voru invetiá limb'a statulu, dér' me indiescu, cá acést'a o voru poteau-o invetiá altfelu, decâtu pe contulu limbei proprie materne. Ce se atinge de aceea, cá este in insusi interesulu poporului romanu de a-si poté aperi drepturile constitutiunali, voidu inainte de tóte a reflectá la cuvintele III. Sale episcopului de Bestercebánya cutezu a observá cá A. de L. XLIV din 1868 s'a ingrijitu deja destulu pentru aceea, cá fiacare cetatianu alu patriei se-si póta aperi drepturile sale in limb'a s'a materna, atátu inaintea inrisdictiuniloru cátu si inaintea tribunaleloru.

Nu se poté negá, cá nu numai inteligenti'a si clas'a industriara romana, dér' ori care fiu alu tieriei, a caruia interesu a fostu de asi insusi limb'a statulu, a si invetiát'o, oricátu de multu se fi jertfitu si se se fi ostenitu, in trecutu, si-o va invetiá si in viitoriu, inse precumu nu e indoiéla, cá singuratici in urm'a instructiunei mediuloce si superióre sunt in stare mai multu séu mai puçinu pe cont'a limbei loru materne asi insusi si alte limbe, tocmai asia nu se poté nimenea indoi despre aceea, cá unu poporu compactu, nu e in stare nici doue limbe a vorbi intr'unu felu timpu mai îndelungatu, cu atátu mai puçinu in continuu, cáci, unde toti locuitorii unei comune séu a unui tienutu vorbescu in egala mesura doue limbi, acei locuitori se afla deja cu privire la limb'a loru materna in stadiulu de transitiune si acolo limb'a aceea care mai multu s'a redicatu la valóre in scurtu timpu va ocupá loculu limbei materne, care cu necesitate va fi data uitarei. Intr'aceea este unu lucru in generulu cunoscutu, cá Art. de lege XXXVIII: 1868 in §§ii sei 64 si 74 s'a ingrijitu de aceea, cá singuratici se 'si insusiesca limb'a oficiala a statulu, încátu adeca s'a pusu între obiectele de invetiamentu obligátorie in scólele civile si poporale superióre, unde limb'a de propunere nu e cea maghiara, s'a pusu si limb'a maghiara. Cu acést'a ocaziune nu potu se retacu acea ecutabila dispositiune a numitei legi, dupa care între obiectele de invetiamentu, ce sunt obligate in scólele civile acolo, unde limb'a de propunere este cea maghiara, limb'a germana se se propuna numai in anulu alu treilea, asia intr'unu anu corespunditoriu cu clas'a a 3-a gimnasiala, candu scolarulu este deja in stare a vorbí si a gandi, in limb'a s'a propria curatu si bine, precumu si a face asemenari între cunoscintiele sale din limb'a materna si între insusirile limbei, ce are se-o invetie.

(Va urmá.)

Discursulu deputatulu Georgiu Pop

tienutu in camer'a maghiara la 2 Maiu a. c. in contra proiectulu de maghiarisare.

Onorata casa! Façia de proiectulu de lege din discutiune'mi luasem positiune chiaru atunci, candu fusesem silitu se iesu din partid'a independintiei din cauza, pentru cá decisese, cá se urgeze propositiunea, de aci urméza de sine, cá se nu primescu acestu proiectu acuma, candu se discutéza. Dér' mai inainte de ami espune motivele, argumentele pe care se baseza convictiunea mea, se'mi permita on. casa, cá se reflectezu la cele ce le-au disu unii domni deputati in decursulu discutiunii. (Se andimu!) Mai antaiu voiu a me întórce numai de cátu la cuvintele domnulu deputatu Ivanka, care a vorbitu inaintea mea. Acelu deputatu dise, in responsulu seu care l'a datu domnulu deputatu Hoffgraef, cá, déca asertiunea lui este adeverata, cá adese-ori se intempla, cá cetatiani de statu nemaghiari se fia siliti a calatori mai multe miluri pëna candu afla pe cineva, care scie unguresce, cá se le spuna ce cuprinde harthiile ce le-au capetatu dela tribunale séu dela autoritatile administrative, de aci conchide dlu Ivanc'a, cá tocmai pentru aceea trebuie se invetie fiecare unguresce.

Este óre punctulu de vedere, din care puredu on. d. deputatu, acél'a, cá statulu si nationalitatile nemaghiare din elu sunt numai pentru functionarii maghiari si nu functionarii pentru cetatiani statulu? Nu credu cá on. d. deputatu sustiene unu asemenea lucru ci speru, cá este tocmai de parerea contrara, cá functionarii sunt pentru cetatieni de statu, si in casulu acést'a se poté curmá reulu numai asia, déca respectivii, cari au in mana justiti'a si administratiunea publica voru fi obligati a cunósce limb'a poporului. Mai departe sustienú d. deputatu, cá nationalitatile nemaghiare n'au fostu nici odata apesate in Ungari'a si a ilustratu acést'a cu esemplulu, cá si aceste nationalitati au avutu nobili, dér', pré on. d-le deputatu, tocmai aceea erá caus'a marei nefericiri, cáci prin aceea se smulsera fostii nobili cá nisce surcele mandre din corpulu respectivei natio-

nalitati, pentru cá despartiti de acelu corp se se salvecesca si se servésca intereselor straine, ce nu arare a facea se mérga pëna acolo, cá se nimicésca propri'a ginte. Este o minune onoratorulu domni deputati cá acea pina ciocartita nu s'a uscatu de totu.

Pre on. d. presiedinte, a aflatu cu cale dupa discursulu deputatu Zay, a-lu face atentu pe acést'a si a rogá mer'a de a se moderá in decursulu desbateriloru si de documentá unu spiritu pacinicu, pentru cá nu cumva elu, se se contarbe frumós'a intielegere între nationalitatile. Fericirea pré on. d. presiedinte este intr'adeveru de invidié deca crede, cá nationalitatile prin aceea, cá ar' stá multu cumu, ar' aratá cá sunt multiamite si fericite; déca crede, cá le-au multiamitu rezultatele legislatiunei constitutionalé pëna acum'a, între cari amintescu numai legea de alegere pentru Transilvani'a, unde unu milionu si jumetate de romani, déca ar' parasí passivitatea, abia ar' poté alege 4 pe la 5 deputati; déca crede, cá legea municipala cu institutiunea virilistoru e multiamitóre, dupa care in comitate o poporatiune de $\frac{9}{10}$ Romani abia ajunge a diecea parte corpurile reprezentative, déca crede, cá legea despre egálindrepsatire a nationalitatiloru, alu careia criteriu este „lu non lucendo“, cá legea faimósá de arondare, prin care nimicitu esistenti'a unoru municipie compacte romanesce, legea asupra comisiuniloru administrative, complet'a esedere a Romaniloru dela functiuni, urcarea contributiuniloru intru unu gradu atatu de mare, încátu platirea loru este totulu peste potintia, si pe lënga aceea continuitatea esecutiuniloru de contributiune, ne multiamescu. Totu in a comunu se afla unu esecutoru de dare s. a. ctr. si multe acelea dispositiuni fericitóre de ale dietei de enumeratiune între acelea nu potu aflá nici un'a buna. Si crede poté proiectulu de lege vatamatoriu ce se pertractéza este potu vitu de a inaintá fericirea si multiamirea popóreloru, si a nu turburá bun'a intielegere între diferitele nationalitatile deca ar' esistá?

Mai multi si între aceia si domnulu ministru presiedinte au afirmatu, cá acestu proiectu de lege nu are altuceva scopu, decâtu se de diferiteloru nationalitati unu mediulu prin care se se intielega unele cu altele, ear' de alta parte cualifice pe nemaghiari prin cunoscintia limbei maghiare pentru diferitele oficie de statu. O naivitate minunata acést'a, de a pune in perspectiva ajungerea unoru scopu atátu de bune si nevinovate! Dauna numai cá asemenea firmatiuni, nefiindu basate nici in trecutu nici in presentu nu afla crediementu. Nationalitatile diferite traiescu de acul impreuna si s'au intiesu unele pe altele si fara nici o cunoscintia obligatoria a limbei maghiare. (Adeveratu! Asia e! din partea deputatiloru Romani, Sasi si Serbi.)

Pretestulu, cá voiti se ne faceti possibila intrarea functiuniloru statulu, este de risu, este o ironia, pentru cá ar' mai fi inca de o sutu de ori pe atatea posturi, pe care avem, si si acuma sunt infricosiatu de multe, tóte sunt necesarie pentru fii nationalitatii maghiare dominante, care dupa ce ia ruinatu de totu sistemulu actualu, care inmultiesce numai cersitorii, trebuie se li se de functiuni de statu. Intrebu acuma pe on. d. presiedinte alu consiliulu, care, precumu scimu, conduce déue ministerii, cáti functionarii nemaghiari si cu deosebire cáti functionarii romani sunt astadu. Intru adeveru, nu-i va fi greu a ne spune numerulu acelor dér' cu consciintia curata nu va poté sustiené, cá nu ar' competentu si cá afara de celelalte calificatiuni nu ar' posesi si cunoscintia limbei maghiare.

Onorata casa! Nu acést'a este scopulu adeveratu, de nu in modu oficialu si publicu recunoscutu, a proiectulu de lege dela ordinea dilei, dlu in modu oficialu, pentru cá in patru ochi, precumu credu, si d. ministru-presiedinte, cátu de neaccessibilu si tacutu ar' fi, va recunósce inainte fiecare, cá adeveratulu scopu este maghiarisarea nationalitatiloru nemaghiare.

Déca pecatuesci atunci, candu întreprindi cevasi contra vietiei unui individu, fia directu séu cu mediuloce directe, cu cátu mai mare trebuie se fia pecatulu, a comdesi numai pe asemeni cali laterale, unu atentatu in contesistentiei milionelor de nemaghiari. (Asia este! Din partea deputatiloru nationalitatiloru.) Domnulu ministru presiedinte a citatu in responsulu ce l'a datu deputatu Polit, cátu de multu sunt asupriti Romanii din Serbi'a a vecinata in fiecare privintia, dér' cu deosebire in întrebuintare reia limbei lor. Déca on. d. ministru nu ar' fi amicit casulu acést'a numai de aceea, spre a ascurá si justitiu prin aceea asuprirea nóstra, care dupa cumu se pretinde a fi mai usióra, atunci asi fi fostu in fericit'a positiune de a multiamí pentru cele dise; asia inse nu me sentiu datoru a face acést'a. Este in adeveru conrate d-le ministru presiedinte, unu tristu faptu, cá natiunea romana, care numeru optu pëna la diece milione, geme aci in Orientu de presentu sub jugulu mai multoru tirani mai mari si mai mititei chiaru fara sperantia de scapare. Este posibilu, cá acést'a se pedéps'a pentru abusus de putere, ce l'au comisú odinio gloriozii nostri strabuni, si cá timpulu pocaintiei si alu depsei inca nu a trecutu.

Fia inse ori cumu va fi, noi ne supunemu sórtiei a tre fatale cu resignatiune si ne pastramu speranti'a pentru

viitoriu, nu voim se ne izolam de civilizatiunea adeverata a fratilor nostri apuseni, desbracandu-ne de limb'a si dativele noastre nationale, pentru ca speram, ca timpul eliberarii va sosi si atunci vom afla in maghiari, nu ca acuma, asupritori, ci in propriu lor interesu confederati fideli.

(Va urma.)

Mesagiul Domnitoriului Carolu,

rostitu cu ocaziunea deschiderei Adunarei de revisuire a Constitutiunii.

Domnilor Senatori! Domnilor Deputati! Deschidendu sesiunea acestei noie legislature, constat, cu o adeverata multumire, linistea deplina cu care s'au facutu alegerile generale. Acestu faptu, datoritu intieleptiunii poporului romanu si legalitatii stricte, care s'a pazitu in timpul alegerilor, este cu atatu mai insemnatu, cu catu aceste alegeri se facu in mijloculu preocuparilor celor mai grave, si potu dice tot-o-data si celor mai legitime. In adeveru, in urm'a sacrificieloru ce tier'a si impusese pentru a iesi cu onore din dificultatile aduse de ultimele evenimente si in faci'a situatiunii, ce ni se creaza de Congresulu dela Berlin, era naturala, ca emotiunea resimtitu se produca in tier'a o agitatie si o ingrijire generala, ingrijire, cu atatu mai mare, cu catu fie-care se intraba, care era limitea cerintieloru ce se manifestasera prin tractatulu de la Berlin, care va fi limitea concessiunilor ce se potu face acestoru cerintie. Cu tote acestea, cu nelinistea care coprinsese spiritele, rezultatulu a doveditu, odata mai multu, ca poporulu romanu, bravu si tare pe campulu de bataia, scie se fia blandu si prudentu in luptele din intru si se se mautila neclintitu pe teremulu legalitatii. Acelasi patriotismu, aceiasi intieleptiune, de care a datu proba natiunea, sunt siguru, ca le vou gasi si in reprezentantii ei. Sunt convinsu, ca toti, fara distinctiune de partide si de opinione, veti scii, ca in tote impregiarile mari, a pune interesele generale mai pre susu de ori-ce alte consideratiuni si nu ve veti inspira in lucrarile D-vostre de catu de marile interese ale tieriei si de indestularea adeveratelor ei trebuintie.

Domnilor Senatori! Domnilor Deputati! Preocupatu de a pune capetu luptelor, cari de secolu insangera peninsula balcanica si turbura periodicu pacea Europei, Congresulu de Berlin a voitu, in nou' ordine de lucruri ce crea in Orientu, se intemeieze pacea prin suprimarea megalitatii diferiteloru nationalitati si religii. Desi Romanii era cu totul in afara din cerculu acestoru lupte, totusi, printr'o regretabila si persistenta confusiune, Europa ne-a inglobatu si de asta data in lumea orientala. Art. 7 din Constitutiune da, din nefericire, o arma contra nostra acelora, cari aveau interese se prelungesca neintelegerea si astu-feliu paralisa actiunea nostra contra ueltirilor reu voitore. Din caus'a acesta n'amu reusitu inca deplinu a convinge diplomatiu europeana, ca natiunea romana nu a fostu niciodata si nu este nici astu-di animata de spiritul de intolerantia si ca, din contra, ea a impus adesea ospitalitatea pena la neprevedere.

Candu, dupa caderea Constantinopolei, crestini din Orientu fugea inaintea semilunei triumfatrice, ei gasira aci unu asilu siguru; Romanii le deschisera bratiile cu caldura si fara reserva. Candu mai tardiu inse prin tendintiele loru dominatice, sub regimulu domniilor fanariote, ei devenia unu pericolu pentru tier'a, unu obstaculu pentru dezvoltarea ei nationale, Romanii, amenintati in existenta, ei lupta neincetatu, ca se scape de acestu reu, si acesta lupta seculara nu se termina de catu in 1821, prin triumfulu ideei nationale. Totu astfeliu mai tardiu, candu israelitii, persecutati in alte state, au navelitu cu gramada la noi; aceasta imigratiune a fostu incuragiatu de ospitalitatea traditionala a Romaniloru, de tolerantia ce gasieau aici. Candu inse acesta imigratiune, ajutata in parte de nepasarea si nestabilitatea guvernelor de atunci, a luat, mai cu sema in judetiele de peste Milcovu, proportiuni mari, si se presinta cu caracterulu unei adeverate invasiuni; — candu acesta aglomeratiune puternica a unui elementu strainu apesa greu asup'a dezvoltarii comerului si industriei nationale, si mai cu sema asup'a populatiunilor rurale, nepregatite a lupta contra explotarii nancei si a activitatii lor; — atunci temerile si ingrijirile s'au ridicatu firesce in senulu natiunii si astfeliu, in diferite renduri, guvernele au creditu, ca potu inlaturu pericolulu prin restrictiuni legislative, in rendulu caror'a, in cele din urma, a fostu si art. 7 din Constitutiune. Der' aceste restrictiuni, fara a garanta in modu efficace

interesele nostre economice, n'au servitu de catu a espune tier'a la cele mai nedrepre bannu de intolerantia religioasa.

Facendu se dispara din aceste dispositiuni legislative aceea ce le-ar' poté imprimá caracterulu unei escludiuni religioase si punendu-le in acordu cu marele principiu, ca nimenea se nu fia inlaturatu dela folosintia si exercitiulu unui dreptu pentru cauza de religiune, vomu dá satisfacere principalei preocuparei, care a dictatu art. 44 alu tractatului de Berlinu. Cu tote, ca independentia o castigasemu prin propriile nostre fortie, pentru a ne admite inse in concertulu statelor europe, poterele cele mari au potutu cere dela noi, ca se ne conformam ideilor generale, cari predomina in tierile civilisate. In regularea cestiunilor de detaliu inse, ele, n'au cugetatu, ele nu poteau cugeta a ne impune solutiuni absolute, contrarie intereselor nostre celor mai vitale. Nici camerile trecute, nici guvernulu meu nu au prejudecatu intru nimicu rezolvarea acestei cestiuni. Ea se presinta intraga deliberariloru D-vostre. Este o datori imperiosa se'i damu o neamtardiata solutiune. Va apartine D-vostre ca, prin mesurile intielepte, ce veti lua, se asigurati, in acelasi timp, atatu interesele nostre din intru. catu si positiunea Romaniei in privirea reporturiloru internationale.

Candu acesta grea cestiune va fi terminata, veti ave, D-loru Senatori si D-loru Deputati, a ve ocupa de alte legi si reforme, nu mai puçinu necesarie.

Organisarea definitiva a Dobrogei, crearea unei banci de scomptu si de circulatiune si a unei case de economii, constructiunea de intreposite si dockuri la porturile principale, reorganisarea si dezvoltarea instructiunii profesionale si agricole. infintierea de comitii agricole sunt atatea imbunatatiri de natura a chiama inaintea de tote atentiunea D-vostre. Nu trebuie, in adeveru, se uitam, ca numai prin asemenea institutiuni si reforme vomu poté asigura viitoriulu nostru, ne vomu poté pune la adapostu de ori-ce pericolu.

In marea transformare a Orientulu numai printr'o activitate constanta, si neobosita pe teremulu economicu si intelectualu vomu poté pastra positiunea ce ne amu creatu prin energi'a nostra, prin bravura ostasilor nostri.

Sunt convinsu, D-loru Senatori si d-loru Deputati, ca pe acest'a cale si pentru rezolvarea tuturor marilor cestiuni, de interesu generalu, veti dá guvernulu Meu totu concursulu, de care va ave trebuintia, si, gratia, unirei si silintieloru tuturor vomu pune bazele unei noi ere de progressu si de prosperitate si vomu intari edificiulu nationale. Astfeliu prevedintia va binecventu lucrarile D-vostre, si atatea sacrificii facute de natiunea intraga voru dá rodulu ce tier'a astepta dela densele.

In virtutea art. 95 din Constitutiune, Eu declaru deschisa sesiunea extraordinaria a Adunariloru Legiuitorie.

Carol.

(Urméza subscrierile ministriloru.)

Brasiovu 4 Iunie 1879.

(Corresp. part. a „Gaz. Trans.“)

De vreo 16 ani se totu pertracteaza in comunitatea (consiliulu comunalu) alu Brasiovilu cestiunea de a li se dá scoleloru romane de aci unu locu liberu pentru infintierea unei gimnastice, fara nici unu rezultat, ear' in sediintia de eri a Comunitatii s'a decisu negativu intr'unu modu batatoriu la ochi. — Inca in anulu 1866 hotarise Comissariatulu regescu din Clusiu, ca deorece gimnastica scoleloru sasesci a fostu infintiatu de catra comun'a Brasiovilu, se o folosesca si scolarii romani impreuna cu cei sasesci. Hotarirea acest'a, deorece nu a prea convenitu nici unora nici celoralti a ramas neexecutata si dupa o indelungata incurcatura Comunitatea abia in anulu 1876 a luat conclusulu: ca se se de spre scopulu infintiarei unei gimnastice pentru scolele romane loculu liberu din susu de gimnastica sasescu. Totuodata s'a insarcinatu o comisiune, ca se cerceteze loculu si se relateze. Acestei comisiuniu tramise la faci'a locului a trebuitu unu anu intregu, pena se vina inaintea Comunitatii cu operatulu seu. Dupa reportulu ei in fine, in 1877 s'a fostu hotaritu, ca intr'una din sediintiele venitorie Magistratulu se prezenteze contractulu privitoriu la predarea acelui locu spre incuviintiere.

Politica locala ori rea vointia Magistratulu a traganatu pertractarea pena eri. In sediintia de eri, 4 Iunie, in fine veni Magistratulu cu propunerea s'a de a se incuviintia contractulu privitoriu

la loculu de gimnastica ce este a se cedá Eforiei scoleloru romane gr.-or., eara presidiulu Magistratulu si totodata alu Comunitatii Brasiovilu intrerumpe desbaterea declarandu, ca incuviintierea locului de gimnastica in sediintia respectiva a Comunitatii din anulu 1876 nu s'a facutu, dupa cumu cerea legea prin votare nominale si prin urmare contractulu produsu de Magistratu nu ar' fi se se incuviintieze. In urm'a acest'a s'a incinsu o desbatare serioasa, la care au luat parte membrii romani si sasi si propunerile ce s'au facutu cu acest'a ocaziune sunt caracteristice. Mai multu ne a surprinsu atitudinea membriloru Magistratulu care au propusu mai antaiu incuviintierea contractulu pundu la ordinea dilei, dupa aceea au votatu cu totii in contra propriei loru propuneri. Ce satira! Magistratulu deca a aflu o orde in pertractarile trecute, trebuia se vina cu o propunere spre indreptarea ei, eara nu cu o satira. Propunerea de reasumare a D-rului Fabritius nefindu precisata inca a fostu adusa numai pentru incurcarea cestiunii. Propunerea avocatulu sasu Adam a fostu cea mai rea, der' precisa: Contractulu se nu se incuviintieze si locu pentru gimnastica se nu se dá. Acest'a propunere s'a si primitu cu mare maioritate.

Intrebarea este acuma, ca, dupa ce parintii sasi ai Brasiovilu au impinsu cestiunea earasi in stadiulu, unde se afla acuma 15 ani, la ceea ce a contribuitu poe si dorintia de asi resbuna pentru perderea suferita la alegerile trecute dietale, — cumu se ajunga autoritatea scoleloru romane la unu locu pentru infintierea unei scole de gimnastica, pe care lu receratau instructiunea insasi catu si legea? Raspunsulu este: Se se tiena de hotarirea data de comissariatulu reg. transilvanu din Clusiu la an. 1866, dupa care scola de gimnastica actuala a sasiloru se se intrebuintieze si de catra scolarii romani. Acest'a nu le placea nici Romaniloru, nici Sasiloru, de aceea comisiunea aleasa de Magistratu pentru a se intielege cu autoritatile scolare sasesci si romane de 11 ani nu s'a intrunitu niciodata pena adi, ci prin siopte a facutu pe Eforia scolara romana se cera dela Comunitate loculu liberu dinaintea Gimnasiulu romanu seu altalu din apropiere, cu care cerere eata, ca in pagub'a instruirei si a senatatiei scolariiloru a ajunsu dupa 11 ani la unu rezultat negativu. Consultam pe on. Eforia scolara se staruiesca la Comitiele supremu intr'acolo ca se se esecute acea hotarire pentru comun'a intrebuintiare a scolei de gimnastica sasesci. — b. —

Dechiaratiune.

Selagiu, in Serbatorile Rosaliiloru 1879.

Subscrierii in numele nostru si alu clerulu gr. cat. romanu din tracturile protopopesce ale Crasnei, Valcaului, Ipului si Periceului — in Vicariatulu Silvaniei ingremiate — ne dechiaramu serbatoresce, ca dupa ce Ilustritatea Sa Domnulu Michailu Pavelu, fostulu Episcopu alu diecesei gr. cat. gherlene, in decursulu guvernarii acestei diecese, s'a silitu intre impregiarile, in cari s'a aflu si prin mesurile, cari i-au statu sub dispositiune — a inainta in florirea diecesei si a imbunatatii starea materiala a clerulu; — dupa ce clerulu estraneu la ingrijirea, iubirea si afabilitatea parintiiesca a Ilustritatii Sale Episcopulu Pavelu a potutu raspunde numai cu reciproca amore, veneratiune si adhesiune fiiesca — nu subscriemu si nu primimu de a nostra afirmatiunea si credintia espressa in corespondintia din numerii 36, 37 a „Gazetei Transilvaniei“, — care se atribuie pre nedreptu clerulu din intraga diecesa — adeca: „ca se bucura tota dieces'a Gherlei, ca a scapatu de episcopulu Pavelu, er' la invinuirile specificate in aceea corespondintia, credemu, ca voru raspunde cei competenti; ci din contra ca romani gr.-cat., cari amu ereditu dela strabuni virtutea de a ne iubi si venera pre archiereii nostri — lu petrecemu cu anima plina de intristarea despartirii pena la sacratulu tronu episcopescu alu diecesei Oradane, care — i dorimu din anima sincera — se lu ocupe spre in florirea acelei diecese la multi ani fericiti!!

Simeonu B o k s a, Parochu si Ar. D. em; Alimpiu B a r b o l o v i c i u, Vicariu for. gr. c. episcopescu alu Silvaniei si protopopulu Crasnei si alu Valcaului; Gregoriu C a r d o s i u, Parochulu de Cizeriu; Ignatiu S u r u, Parochulu gr.-c. de Malu; Ioanu C o s m a, Protopopulu tractulu Periceului; Georgiu U n g u r u, Parochu in Cotiolu Ung.; Ioane S e r b u, Preotu gr. c. in Siciu; Petru A c i u Parochu in Ceheiu; Ioane V i c a s i u, Protop. Ipului; Ioane P o p u, Parochu gr. c. de Crasna.

In cestiunea adresei maramuresiene pentru introducerea limbei maghiare ca studiu obligatu in scolele populare romane avuram neplacuta datorinta a descoperi faptul condamnabilu publicitatii si a combate cu deosebire indiferentismulu administratorelui vicarialu desvoltatu in favorulu memoratei adrese. Considerandu inse, ca d-lu Kókényesdy administratorele oficiulu vicarialu alu Maramuresiulu, in locu de perpetua tacere — injustificabile sale din doue renduri (numerii 25 si 33) nu produce date positive; considerandu, mai departe ca D-s'a voindu a 'si justifica atitudinea se useza de nescari cuvinte, cari in gur'a eleviloru sateni d'in Barsan'a de sub inspectoratulu seu se potu concede, atribuindu-li-se primitiveloru concepte de portare sociala, inse nici decatu intr'a D-sale, — aflamu la loculu seu a ne declara ca sustienendu tote cele aretate de noi in numerii precedenti ai pretiutei foie „Gazet'a“ d'in parte-ne curmamam pentru venitoriu tota coatingerea in diuaristica cu d-lu Kókényesdy, rogandu pe toti Romanii maramuresieni nepreocupati se binevoiesca asi da pe calea publicitatii parerile asup'r'a tientei d-lui administratore vicarialu in storcerea subscrieriloru adresei prin membrii administratiunei politice a comitatulu Maramuresiu si despre aceea ca carui-a dintre noi i compete datori'a de a se legitima.

Unu Maramuresienu.

Diverse.

(Calea ferata Brasiovu-Predealu si Ploiesci-Predealu.) Cu tote ca se lucriza barbatesce pentru terminarea acestoru cali ferate, totusiu pena astadi nu s'a potutu deschide inca nici o sectiune a liniei Brasiovu-Ploiesci, din cauza, ca construirea a intimpinutu si intimpina inca mari pedeci. Lini'a Brasiovu-Predealu, apoi cele doue sectiuni ale liniei Ploiesci-Predealu, adeca lini'a dela Ploiesci la Campin'a si dela Sinai'a la Predealu se voru deschide, cumu se asigura, la 10 Iunie a. c. Dela Campin'a pena la Sinai'a se va introduce pena la definitiv'a construire a acestei sectiuni unu servitiu de mesageria. La finea lunei lui Maiu a trecut prim'a locomotiva peste cele doue sectiuni ale liniei Ploiesci-Predealu. Ministrulu lucrariloru publice a constata cu acest'a ocaziune soliditatea drumulu. La Sinai'a se afla, candu a trecut trenulu, si Domnitoriulu Carolu si fratele seu principele Leopold de Hohenzollern.

(Societatea de lectura a studentiloru) dela gimnasiulu romanu gr. or. din Brasiovu va tiene in 27 Maiu / 8 Iunie 1879 in sala gimnasiulu o siediinta literara. Program'a acestei siediinte este urmatoarea: „Discursu de deschidere“ rostitu de presiedintele societatii D. professoru N. Piltia. 2. „Liberarea Ardealulu de jugulu turcescu“ disertatiune istorica de Ionu C. Pantu stud. cl. VIII. gimn. 3. „Penesiu Carcanulu“ poesia de Alecsandri declamata de Iuliu Mera stud. cl. VII gimn. 4. „Vocea lui Iancu“ cantecu nationalu executatu de corulu vocalu sub conducerea dlui prof. de cantari H. Geifrig. 5. „Omulu depinde de sorte, seu omulu isi creaza sorte?“ Controversa. Partea I sustienuta de septim. Chirilul Vulcanu, era partea II de octav. Georgiu I. Ciurcu. 6. „Comerciulu in timpul modernu“, disertatiune de Georgiu Butu scol. in cl. III comerc. 7. „Mortea lui Sionu seu resbunarea sioreciloru“, poes. de Gr. Alexandrescu declamata de oct. Ionu Micu. 8. „Iubirea de patria“, disertatiune de Dum. Stefanu. 9. „Destepa-te Romane“, executatu de corulu voc. sub conducerea Dlui prof. H. Geifrig. — Inceputulu la 10 1/2 ore a. m. precisu!

(Casu de morte.) In 5 Iunie a. c. a repausatu in Brasiovu Domn'a Maria G. Dim'a nascuta L. Florianu, consort'a fostulu profesorulu de musica la Gimnasiulu din Brasiovu G. Dim'a, care se prepara acuma pentru profesura la conservatoriulu din Bucuresci. Repausat'a era numai de 3 ani casatorita si in etate abia de 22 de ani. Fiai tieren'a usiora!

(Adunarea generala a intrunirei pompieriloru), care se tiene la Rosalie in Tergulu-Muresiulu, a reesitu splendidu. In anulu 1881 va fi in Brasiovu o adunare generala. Esercitiile de parada ale intrunirei au seceratu aplausele publiculu. Juriulu a datu diplom'a de recunoscintia pompieriloru din Tergulu-Muresiulu.

(Dr. Carolu Giskra) fostulu siefu alu ministeriulu austriacu in anii d'antai ai erei dua-

listice, a repausatu in 2 Iunie la Baden langa Vien'a in etate de 60 ani. Giskra fiulu unui vapsitoriu din Moravi'a si-a absolvitu studiile iuridice in Vien'a, unde a devenitu apoi professoru suplentulu la Universitate. La 1848 a jocatu unu rolu neinsemnatu, dupa aceea si-a facutu unu nume ca advocatu in Brünn, unde fu alesu de primariu. La inceputulu erei dualistice elu era unulu din siefii partidei decembristice, unu favoritu alu teroristiloru nemti. Candu acesti'a erau la culmea puterei ajunse si Giskra ministru. Foile guvernamentale ilu ridicaseru pena la ceriu cu laudele loru. Popularitatea lui artificiosu creata inse si-a perdut'o Asia dicendu peste nopte, candu s'a constata, ca influinti'a s'a de ministru o-a intrebuintiatu pentru a se imbogati. Elu in adeveru a datu aventulu nouei ere financiare, care s'a finitu cu vestitululu „Krach“, care inse pe elu nu l'a ajunsu, ca ci fu atatu de intieptu asi asigura cateva milioane (se dicea, ca in totalu 6—7) ce si le facuse cu ajutoriulu bacsiuriloru ce le primise dela diferitele societati de actiuni si intreprinderi pentru concessionarea loru. Astfeliu acestu barbatu de statu a perditu tota vedita si popularitatea s'a in Austri'a.

(O intemplare in spaimentatore) se impartasiesce din Szila-Baihas in comitatulu Vesprimulu. In 21 Maiu mai multi scolari mari din scola populara reformata locala tabarira in curtea scolei peste unu baiatu mai micu, 'lu trantira la pamentu, 'lu pusera pe pantece, 'lu acoperira cu paie si sarira cu picioarele pre elu, 'lu batura si 'lu chinura. Unii baiati cu anim'a mai buna si mai umani alergara la rectorulu I. Cs. dera acest'a cantandu tocmai din violina, nu audi bine ce diceau ei, si-i alunga cu cuvintele: Ce-mi pasa mie, ce facu ei! Copiile se departara superrati, vediendu ca dlu rectoru insusi nu pre multu se interesaza. Intr'aceea cu mare necazu se redica baiatulu celu de noue ani de josu versandu multu sange si parasi curtea cu vaiete. Vediendu acest'a sorior'a cea de optu ani alerga dupa frateseu, si ajungendulu, cadiura amendoi lesinati la pamentu. Cu mare greu au fostu dusi copii acasa si pusi numai decatu in patu. In dimineti'a urmatoare muri baiatulu dupa ce s'a chinuitu in modulu celu mai teribilu. A dou'a di muri si o soriora de 6 ani a nefericitulu baiatu, care audiendu despre mortea frateseului se spariasi si a patra di 'i urma si sor'a de 8 ani, careia i-se rupse anim'a de intemplarea acest'a. In contr'a rectorelui domuesce o mare amaratiune in tota comun'a si nu fara cuventu, ca deca elu ar' fi avutu mai multa grige nu se intemplá aceste nenorociri.

(O grindina infricosiatu) a cadiutu nu de multu la Fagarasiu causandu mare dauna. Acuma aflamu dintr'o corespondintia a lui „Kelet“ ca in 1 Iunie a. c. a cadiutu asemenea grindina in marimea unei nuci si a nimicitu in scurtu timpu semenaturile, gradinile si viile. Din nenorocire numai cativa si-au fostu asiguratu campurile lor. Paraele inca au crescutu astfeliu, incatu au surpatu si au stricatu mai multe case din satu.

(Despre duelulu russo-romanu memoratu in numerulu trecut publicu „la Lombardi'a“ urmato'i'a corespondintia din Como: Eri a avutu locu unu duelu cu pistolulu langa Mendrissio, intre d. Cat. . romanu din Bucuresci si domiciliatu la Milano, si intre d. comite Tom. ., rusu, din Moscva. Caus'a duelulu a fostu o conversatiune forte animata: celu d'antai sustienea, ca la batali'a dela Griviti'a, langa Plevn'a, Romanii s'au batutu, ca nisce lei, fara verunu ajutoriu din partea armatei rusesce; elu sustienea, ca armat'a romana a fostu chiamata in graba de marele duce Nicolae printr'o telegrama directa catra principele Carolu alu Romaniei, in care se dicea: „Treceti Dunarea cu ostirea Vostra, altu-feliu „causa nostra este perduta.“ Elu proba, ca victori'a Romaniloru a fostu recunoscuta de acelu generalu turcu Osman-pasi'a, incredintiandu spada s'a, dupa caderea Plevnei, unui generalu romanu, caruia i-a disu urmato'iele cuvinte: „Voie gloria.“ Celu de alu doilea sustienea, ca armata rusca a scapatu mic'a ostire romana, reu organizata, condusa de generali ignoranti; ca libertatea, de care se bucura acumu Romanii, este o curata opera de umanitate a Rusiei; ca natiunea romana este o natiune ignoranta fara recunoscintia, si ca nu merita de catu dispretiu si nimicu mai multu, elu a adaugatu, ca ministeriulu Bratianu-Cogalnicenu a furatu milioane dela Rusii'a, si alte asemenea insulte. Ecce causa duelulu. D. comite Tom. ., ranitu sub costa. fu transportatu la Lugano, si

astfeliu se termina acesta certa pentru omu nationala.

(Pentru Seghedineni) s'a aduna pena la finea lui Maiu, dupa cumu constata talele ministeriulu de interne, sum'a colossala doue milioane 103,923 fl. si 37 cr. v. a. Acum rezultatu este a se multami cu deosebire agitatniloru Evreiloru din tote partile, ca ci nu trese uitamu, ca in a dou'a lineia Seghedinulu unu orasiu evreescu.

(Unu pastravu, care manca d' mana.) Unu economu in Neudoerfel lenga Benau tiene de cinci ani de dile unu pastru prinsu, care atata de tare s'a imblanditu, in ca apuca bucatiile de carne, care le tiene omulu asup'r'a apei. Sarindu din elementulu celu rece apuca si le mananca apoi in pace. Asia ceva ar voie se va fi mai intemplatu.

(Ungerea pomiloru.) Este in obsce recomandabilu a unge pomii toamna seu mavera cu varu spre sterpirea insectelor si scelor. S'a obiectatu inse din multe partii, acesta procedere aru strica pomiloru. Pentru acesta s'a aflu altu mijlocu, cu care se potu unge actia, fara ca se le strice seu se li se detraga din fuactiunea loru. Acolo unde, spre spalarea feloru, se intrebuintieza si soda, ap'a de sapun cinuita este forte de ajunsu spre ungera pomilor. Si o lesa tare de cenusia implinesce acestu scop. Ungerea se face cu unu spoitoriu aspru. „Dem.“

Nr. 57/1879.

Concursu.

Pentru optu (8) tineri romani, cari voiescu invetiá vreuna din urmato'ele meserii: rotarii dulgheri'a, ferari'a, cosiocari'a, mesari'a, cismarii palariaria, curelari'a seu sielari'a, se deschide pr acest'a concursu la unu ajutoriu pentru fiacare cate 25 fl. pe anu.

Suplicele au se fia instruite cu urmato'iele documente:

1. Carte de botezu, din care se fia evidentu, concurentele e de nascere romanu si ca celu puçinu etatea de 14 ani.
2. Atestatu scolasticu, ca are celu puçinu cunoscutiile ce se predau in scolele primarie de Austro-Ungari'a si se cunoasca si o alta limba usitata in tierra, precumu german'a seu maghiar'a.
3. Reversa dela parinti seu tutori, ca voru lape fii loru se invetie meseri'a, la care se aplica, pena candu voru esi calfe seu sodalitate atestatu in regula.
4. Unu esemplariu din contractulu ce parinte seu tutorele suplicantelui voru incheia cu mestrulu, la care invetiachelulu intra la meserie ce si-a alesu-o.

Suplicele astfeliu instruite suntu a se inainta subsemnatulu Comitetu pena in 31 Iuliu a. st. n.

Sibiu 10 Maiu 1879.

Comitetulu Asociatiunei transilvanane pentru literatur'a romana a cultur'a poporulu romanu.

Pretiturile pietiei

din 6 Iunie st. n. 1879.

	Hectolitru. fl. cr.	Hectolitru. fl.
Granu { fruntea	5 80	Mazerea . . . . . 4.
{ midiulocu	5 40	Lintea . . . . . 7.
{ de diosu	5.—	Fasolea . . . . . 4.
Mestecatu	3.50	Cartofi . . . . . 2.
Secara { fromosa	3.40	Sementia de inu . . . 8.
{ de midiulocu	3.10	de canepa . . . 6.
Ordiulu { frumosu	3.60	1 Chilo. fl.
{ de midiulocu	3.40	Carne de vita . . . . .
Ovesulu { frumosu	2.50	de rimatoriu . . .
{ de midiulocu	2.40	de berbecu . . .
Porumbulu	3.50	100 Chile. fl.
Meiu	4.70	Seu de vita prospetu . 32.
Hrisca	—.—	topitu . . . . . 48.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 6 Iunie st. n. 1879.

5% Rent'a charthia (Metalliques)	67.55	Oblig. rurali ungare . . 83.
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu)	69.20	Banat-Timis. 85.
Losurile din 1860	126 50	transilvane. 87.
Actiunile bancei nation	830.—	croato-slav. 88.
instit. de creditu	265.50	Argintulu in marfuri . . .
Londr'a, 3 luni	116.—	Galbini imperatesci . . 5.
		Napoleon'd ori 9.25
		Marci 100 imp. germ. . 57.

Editoru: Iacovu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

Tipograf'a: Ioane Gótt si fiu Henricu.